

**การมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกในการดำเนินงาน
กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี**
**The Participation of the People and Members in the Operation of
Nonthaburi Municipality Community Welfare Fund**

มาลาวรรณ สังข์ตระกูล¹, จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์²
Malawan Sangtrakoon¹, Jirawat Metasuttirat²
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช^{1,2}
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand^{1,2}
Email: koonmod@hotmail.com¹

Received: 2020-11-14; Revised: 2021-01-23; Accepted: 2021-01-23

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีต่อความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสมาชิกในชุมชน และ 2) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 ท่าน ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลและหัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครนนทบุรี ประธาน คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี และประชาชนที่อาศัยอยู่หรือทำงานให้กับชุมชนภายในเทศบาลนครนนทบุรี เครื่องมือใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนและสมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ส่วนกระบวนการร่วมปฏิบัติและการจัดสรรผลประโยชน์จะมีเพียงในส่วนของสมาชิกที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้สมาชิกจะยังไม่มี ส่วนร่วมในกระบวนการร่วมติดตามประเมินผลตราใบที่สมาชิกยังคงได้รับเงินสวัสดิการตามระเบียบ อย่างไรก็ตาม เรื่องผลประโยชน์ของกองทุนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสมาชิกเท่าที่ควร 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เชิงรุก จัดประชุมประชาคม และอบรมให้ความรู้ เพิ่มภาคีเครือข่าย จัดทำเกณฑ์วัดผลการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกด้าน ตลอดจนประเมินความคิดเห็นของประชาชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการการมีส่วนร่วมและให้การดำเนินงานกองทุนสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, กองทุนสวัสดิการชุมชน, เทศบาลนครนนทบุรี

Abstract

The purposes of this study were 1) to analyze the process of participation of the people and members in the operation of the Nonthaburi Municipality Community Welfare Fund to align with their needs and 2) to recommend the development guidelines to encourage the participation of the people and members in the operation of the Nonthaburi Municipality Community Welfare Fund. This study was qualitative research. The key performance of this study were 15 people who involved in the Nonthaburi Municipality Community Welfare Fund consisting of Municipal Administrators and Director of Department including Chairman, committee and members of the Nonthaburi Municipality Community Welfare Fund and people who living or working for the community within Nonthaburi Municipality by in-depth interview and focus group, Triangulation technique was used.

The results of this study revealed that 1) the citizens and members of the fund participated in the process of general planning which was receiving general information of the Nonthaburi Municipality Community Welfare Fund. The participation in the process of implementation and benefit allocation, only the stakeholder members will participate. Members would not participate in the process of evaluation as long as they had received the benefits according to the regulations. By the way, the benefits from the fund were still inconsistent with the needs of citizens and members. 2) The recommendation guidelines to encourage the participation of citizens and members were proactive public relations, public meeting, knowledge training, create a network, measuring participatory performance, the administrators must participate and support in all aspects as well as the assessment of public opinion to encourage people to be involved in every participation process and align with their needs.

Keywords: Participation, Community Welfare Fund, Nonthaburi Municipality.

บทนำ

แนวคิดในการบริหารท้องถิ่นมีพื้นฐานมาจากอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนต่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน แต่ละคนต่างมีความคิด ความเชื่อและเหตุผลของตนเอง ดังนั้น จึงจัดระเบียบบ้านเมืองโดยกำหนดให้ปัจเจกชนมีอำนาจในตนเอง มีสิทธิเสรีภาพ และมีความเสมอภาคกัน ไม่ให้ใครมีอำนาจเหนือคนอื่น กฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันและแนวทางแห่งรัฐเกิดจากความคิด

และการตัดสินใจร่วมกันของปัจเจกชนที่เป็นสมาชิกของรัฐ แม้ว่าจะต้องมีการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกัน มีผู้ปกครอง มีระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อให้ผู้คนสามารถอยู่ด้วยกันโดยไม่เกิดความวุ่นวาย แต่สมาชิกของรัฐที่อยู่ภายใต้การปกครองและระเบียบกฎเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องยังคงสามารถดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ได้เช่นเดิม แนวคิดดังกล่าวนี้ทำให้เกิดหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างกว้างขวางและมีอำนาจในการปกครองตนเอง ในขณะเดียวกันก็กำหนดให้ผู้ปกครองหรือรัฐบาลมาจากความเห็นชอบของประชาชน และมีอำนาจจำกัด สามารถใช้อำนาจได้เท่าที่จำเป็น ภายใต้กรอบของกฎหมาย และมีกลไกในการจำกัดขอบเขตและควบคุมการใช้อำนาจรัฐ เพื่อปกป้องไม่ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

เทศบาลถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยบัญญัติอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง มีสาระสำคัญในหมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 อาทิ การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

สวัสดิการสังคมถือเป็นความพยายามที่จะทำให้คนในชุมชนมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งสวัสดิการสังคมของไทย ได้รับความสนใจอย่างจริงจังเมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534)

กองทุนสวัสดิการชุมชน ถือเป็นรูปแบบหนึ่งในการทำงานด้านสวัสดิการสังคมที่บูรณาการความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละชุมชนได้มากขึ้น โดยให้มีการสมทบงบประมาณจากสามฝ่าย (1 : 1 : 1) คือ ทุนจากการสมทบของสมาชิกในชุมชน การสมทบจากรัฐบาลกลางและการสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลนครนนทบุรี ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยในปี พ.ศ. 2562 กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี มีสมาชิกจำนวนรวมทั้งสิ้น 4,270 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลนครนนทบุรีที่มีอยู่ 254,375 คน ณ เดือนธันวาคม 2562 โดยเรื่องของจำนวนสมาชิกสามารถสะท้อนความเข้มแข็งของกองทุนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ศึกษาตระหนักถึงเรื่องของการมีส่วนร่วมว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสมาชิก ตลอดจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนต่อไป จึงได้ศึกษาเรื่องนี้ (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีของประชาชนและสมาชิก
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีของประชาชนและสมาชิก

การทบทวนวรรณกรรม

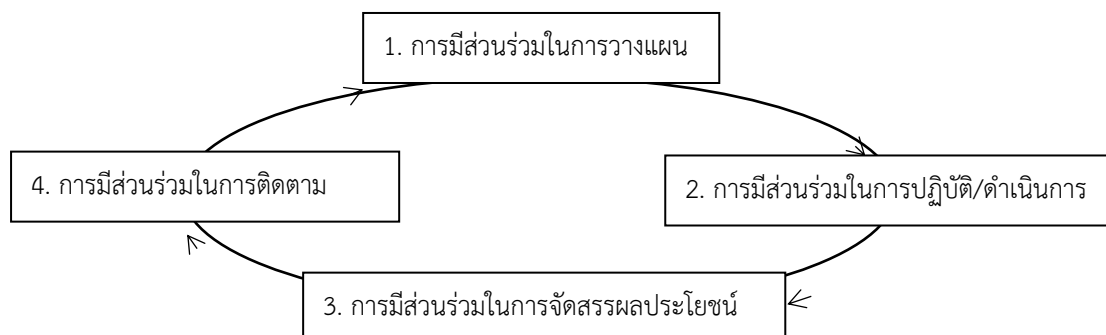
แนวคิดการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

รศนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2557, หน้า 1-19 – 1-27) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นหลักการใช้อำนาจบริหารที่กำหนดให้รัฐบาลส่วนกลาง มอบอำนาจหรือคืนอำนาจบางประการให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ดำเนินการบริหารกิจการท้องถิ่นของตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์การของประชาชนในท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจดังกล่าวนี้แทนประชาชน และดำเนินการบริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของชุมชนท้องถิ่นนั้นอย่างเป็นอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลตามความจำเป็น การกระจายอำนาจเป็นหลักการสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการจำกัดอำนาจและลดบทบาทของรัฐบาลกลางลง พร้อมกันนั้นก็เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นรากฐานของการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย

นราธิป ศรีธรรม (2554, หน้า 1-6 – 1-7) เห็นว่าการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น ถือเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามทฤษฎีว่าด้วยการกระจายอำนาจ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะอย่างหลากหลายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านพัฒนาทางสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย การจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นเอง ความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น และความสำคัญต่อบุคลากรท้องถิ่น ตลอดจนจรรยาบรรณและประเทศชาติ

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

Arnstein (1969: as cite in Fitzsimons, A., Hope, M., Cooper, C. and Russell, K., 2011) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ให้ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารว่าเป้าหมายและนโยบายควรเป็นเช่นไรในอนาคต การร่วมมือกันดำเนินโครงการต่าง ๆ และการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาเพื่อสร้างสังคมที่มั่นคง

แผนภาพที่ 1: แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: Szentendre (1996: อ้างถึงใน คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545)

Szentendre พิจารณากระบวนการของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นพลวัต กล่าวคือ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งผลของการประเมินจะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

Scolum, R., Wichhart, L., Rocheleau, D., and Thomas-Slayter, B.. (1995) ได้กล่าวถึงแนวทางของการพัฒนาการมีส่วนร่วมว่ามีวิธีดำเนินงาน 2 แนวทางสำคัญ คือ

1) แนวทางตามประเพณี ประกอบด้วยแนวทางย่อย 3 ประการ ดังนี้

(1.1) องค์การประชาชนและรวมกลุ่มแบบสหกรณ์ มีส่วนร่วมเพียงรับผลประโยชน์

(1.2) การพัฒนาชุมชนและการกระตุ้นชนบท เป็นแผนงานที่รัฐพยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งความจริงแล้วต้องดำเนินงานจากล่างขึ้นบน

(1.3) การมีส่วนร่วมที่ถูกชี้นำในโครงการขนาดใหญ่ โดยแสวงหาประชาชนเข้าร่วม กล่าวคือ มีผู้วางแผนกำหนดระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งต่าง ๆ

แนวทางนี้ จำกัดขอบเขตของการพัฒนาและไม่เสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนเลย

2) แนวทางที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง แนวทางนี้จะเน้นในประเด็นของอำนาจและการควบคุม และถือว่าการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจ การเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้ด้อยโอกาส โดยให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นอันดับแรกในกระบวนการพัฒนา

แนวคิดกองทุนสวัสดิการชุมชน

สมปอง นิยนันท์ (2555) ระบุ 4 องค์ประกอบในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ การดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการบริหารจัดการกองทุน มีระเบียบข้อบังคับของกองทุน ชัดเจน มีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านการระดมทุน มีการดำเนินการในเรื่องการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์และสวัสดิการที่สมาชิกจะได้รับ มีการรวบรวมเงินออม ได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ

3) ด้านการจัดทำบัญชี มีการดำเนินงานในเรื่องการจัดทำฐานทะเบียนรายชื่อสมาชิกของกองทุนที่เป็นระบบ การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่ชัดเจน มีการจัดทำบัญชีคุมเงินฝากของสมาชิกกองทุน มีการจัดทำบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ สรุปผลการดำเนินงาน แสดงยอดเงินคงเหลือในแต่ละเดือน

4) ด้านการจัดสวัสดิการ มีการดำเนินงานในเรื่องการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุม หลากหลาย ตรงกับความต้องการของสมาชิกกองทุน เงินตอบแทนสวัสดิการที่มอบให้แก่สมาชิก มีความเพียงพอต่อค่าครองชีพ การขอรับเงินสวัสดิการมีขั้นตอนที่สะดวก ระยะเวลาในการจัดสวัสดิการมีความเหมาะสม

ข้อมูลทั่วไปของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี มีสมาชิก ณ เดือนธันวาคม 2562 จำนวน 4,270 คน โดยมีสมาชิกจาก 89 ชุมชน จากจำนวนชุมชนทั้งหมดในเขตเทศบาลนครนนทบุรี 93 ชุมชน จำแนกตามลักษณะของสมาชิก ดังนี้

ลักษณะของสมาชิก	จำนวนสมาชิก (คน)
บุคคลทั่วไป	2,540
เด็ก/เยาวชน	595
ผู้สูงอายุ	1,119
ผู้ด้อยโอกาส	11
ผู้พิการ	3
อื่น ๆ	2
รวม	4,270

ตารางที่ 1 จำนวนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีจำแนกตามลักษณะของสมาชิก

ที่มา: บำรุง จัดพวง (2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสำรวจข้อมูล และใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งใช้คำถามเดียวกันกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ต่างกันไป ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลและหัวหน้าส่วนราชการเทศบาลนครนนทบุรี ประธาน คณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี และประชาชนที่อาศัยอยู่หรือทำงานให้กับชุมชนภายในเทศบาลนครนนทบุรี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยศึกษาเอกสาร

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีตามกระบวนการการมีส่วนร่วมของ Szentendre ต่อความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสมาชิกในชุมชน และเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี

กิจกรรม	ประชาชน	สมาชิก
1. การมีส่วนร่วมดำเนินงานกองทุนในกระบวนการวางแผน	น้อย	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมดำเนินงานกองทุนในกระบวนการปฏิบัติ	น้อย	น้อย
3. การมีส่วนร่วมดำเนินงานกองทุนในกระบวนการจัดสรรผลประโยชน์	น้อย	มาก
4. การมีส่วนร่วมดำเนินงานกองทุนในกระบวนการติดตามประเมินผล	น้อย	ปานกลาง

การร่วมวางแผน

- 1) ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีหรือกองทุนออมวันละบาทน้อย โดยสมาชิกมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนปานกลาง
- 2) ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีน้อย แต่สมาชิกพอมีความรู้บ้างโดยรู้ว่ากองทุนไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กู้ยืม
- 3) ประชาชนและสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากบอกข้อมูลเรื่องของคุณสมบัติได้ไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน ผิดไปจากข้อเท็จจริง
- 4) ประชาชนไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมและ/หรือศึกษาดูงานเลย มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ในขณะที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้ารับการฝึกอบรม ระดับปานกลาง
- 5) ประชาชนทราบว่ากองทุนมีการจัดประชุม แต่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเลย มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการตลอดจนแนวทางการแก้ไขและการพัฒนากองทุน ถือว่าสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง

“ต้องมีการจัดฝึกอบรม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ประชาชนและสมาชิกได้ทราบ โดยเฉพาะสมาชิก ต้องได้รับการตีความให้ชัดเจน อย่างน้อยแต่ละชุมชนต้องมีตัวแทนมาร่วมฝึกอบรมชุมชนละ 5 คนผู้เข้าอบรม 1 คน ก็ไปต่อยอดหาสมาชิกมาเพิ่มได้อีก 1-2 คน กองทุนก็จะเติบโตตามจำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น”

“การประชาสัมพันธ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรียังไม่ทั่วถึง ต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเทศบาลต้องมีส่วนร่วมในการกระตุ้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ต้องมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ร่วมกัน”

การร่วมปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการร่วมปฏิบัติของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า

- 1) ประชาชนและสมาชิกไม่เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเห็นชอบร่างระเบียบข้อบังคับและวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุน มีระดับการมีส่วนร่วมด้านการร่วมปฏิบัติต่ำ
- 2) สมาชิกมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบอย่างสม่ำเสมอ แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ประชาชนไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก ระดับการมีส่วนร่วมจึงน้อย
- 3) สมาชิกมีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้ประชาชนมาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนบ้าง มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนประชาชนได้รับการชักชวนให้สมัครเป็นสมาชิกบ้าง ถือว่ามีส่วนร่วมปานกลางเช่นเดียวกับสมาชิก
- 4) ประชาชนและสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อรับรองบัญชี ตรวจสอบบัญชีกองทุน เนื่องจากเห็นว่าคณะกรรมการกองทุนดำเนินงานอยู่แล้ว ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมต่ำ
- 5) ประชาชนและสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานขับเคลื่อนกองทุน เนื่องจากเห็นว่ามีความคณะกรรมการประสานความร่วมมืออยู่แล้ว จึงมีระดับการมีส่วนร่วมต่ำ

“บางคนอยากสมัคร อยากได้เงิน อยากให้มีคนเข้าไปดูแล แต่พอถึงเวลาให้สมัครก็มีข้อแม้ ถึงเวลาจ่ายเงินสมทบ บางคนก็ไม่มาส่งเงินสมทบ”

การร่วมจัดสรรผลประโยชน์ กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการร่วมจัดสรรผลประโยชน์ของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า

1) ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการรับสวัสดิการจากกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี แต่สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเห็นว่ากองทุนให้ประโยชน์แก่ผู้ที่เป็นสมาชิก

2) ประชาชนและสมาชิกเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า กรณีมีผู้ที่ได้รับเงินสวัสดิการ เขาจะนำเงินสวัสดิการจากกองทุนไปใช้ในการบรรเทาเหตุตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับเงินมา ระดับการมีส่วนร่วมมาก

3) ประชาชนเห็นว่าสมาชิกจะไม่ได้ประโยชน์อะไรหากไม่ได้เจ็บป่วย หรือเสียชีวิต มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยในส่วนของสมาชิกเห็นว่าหากในปีใดที่สมาชิกไม่ได้รับเงินสวัสดิการจากกองทุนโดยตรง แต่ยังคงได้ประโยชน์ทางอ้อม คือการได้ช่วยเหลือสมาชิกผู้อื่น มีระดับการมีส่วนร่วมมาก

4) ประชาชนและสมาชิกไม่ทราบว่ากองทุนมีการจัดสวัสดิการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ผู้ด้อยโอกาส และผู้ยากไร้ในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก โดยไม่แน่ใจว่ามีการให้การช่วยเหลือหรือไม่ อย่างไร และเห็นว่ากองทุนไม่น่าจะมีส่วนช่วยเหลือผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก อาจถือได้ว่ามีส่วนร่วมน้อย

5) ในส่วนของประชาชนมองว่าผลประโยชน์ของกองทุนยังน้อยกว่าที่คาดหวัง และผลประโยชน์ยังไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสมาชิกที่ได้รับสวัสดิการอาจจะไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ แต่สมาชิกเห็นว่าผลประโยชน์ตอบแทนของกองทุน ตอบสนองและสอดคล้องต่อความต้องการระดับมาก เนื่องจากเห็นว่าจ่ายเพียงวันละบาทก็ถือว่าเหมาะสม

“กรณีสมาชิกที่เป็นผู้ชายและอยู่ในวัยกลางคน หากไม่เจ็บป่วยอะไรเลย ก็จะไม่ได้รับสวัสดิการอะไรเลยเช่นกัน จึงอยากขอให้กองทุนมีการเพิ่มเติมในเรื่องของกรณีบวช และกรณีแต่งงาน”

การร่วมติดตามประเมินผล กระบวนการในการมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามประเมินผลของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า

1) ประชาชนและสมาชิกเห็นว่ากองทุนมีการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือสมาชิกด้านสวัสดิการครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย แต่ประชาชนยังไม่สมัครเป็นสมาชิกเนื่องจากเห็นว่าผลประโยชน์น้อยไป ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงอยู่ที่ปานกลาง ในขณะที่สมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมมาก

2) ประชาชนและสมาชิกไม่มีการติดตามผลการดำเนินงานกองทุนในการให้การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย

3) ประชาชนและสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยในการตรวจสอบบัญชีทะเบียนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี เนื่องจากคิดว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

4) ประชาชนไม่แน่ใจว่ากองทุนจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตหรือลดความเหลื่อมล้ำได้ มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย แต่ในส่วนของสมาชิกเห็นว่ากองทุนช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี มีระดับการมีส่วนร่วมมาก

5) สมาชิกมีการพูดคุยปรึกษากันระหว่างสมาชิกกองทุนด้วยกันเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานต่าง ๆ บ้าง โดยเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกเอง ซึ่งถือว่ามีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง แต่ในส่วนของประชาชนไม่เคยมีการปรึกษาหารือกันเลย มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย

“ตราใบใดที่สมาชิกยังได้รับเงินสวัสดิการตามข้อระเบียบของกองทุน สมาชิกก็จะมีเหตุผลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล แต่เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกไม่ได้รับเงิน เมื่อนั้นสมาชิกก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนี้”

อภิปรายผล

การร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกมีมากกว่าประชาชน ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนและวัตถุประสงค์ เนื่องจากสมาชิกจะมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานกองทุน ตลอดจนมีส่วนร่วมประชุมเสนอแนวทางการพัฒนากองทุนตามความต้องการบ้าง ถือได้ว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง แต่ประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมในการเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน รวมถึงไม่เคยเข้าร่วมประชุมในเรื่องของการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีเลย แสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมน้อย

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป็นแนวทางเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และตระหนักถึงหัวใจของกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมถึงต้องประชาสัมพันธ์โดยจัดประชุมประชาคมอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสม นอกจากนี้ ต้องมีการจัดอบรมคณะกรรมการกองทุนในการเพิ่มทักษะการระดมทุน

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ในการมีส่วนร่วมกระบวนการวางแผนของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย แต่การมีส่วนร่วมกระบวนการวางแผนของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีมีส่วนร่วมปานกลาง

การร่วมปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการร่วมปฏิบัติของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี พบว่าประชาชนและสมาชิกไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการเข้าร่วมประชุมพิจารณาร่างระเบียบข้อบังคับและวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุน การรับรองหรือตรวจสอบบัญชีของกองทุน และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สมาชิกจะมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติทางอ้อม โดยมีส่วนร่วมชักชวนให้ประชาชนในชุมชน อาทิญาติ เพื่อนบ้าน ให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกของกองทุน และสมาชิกมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในส่วนของประชาชนเคยถูกชักชวนให้สมัครเป็นสมาชิกบ้าง ซึ่งประชาชนยังมีส่วนร่วมน้อยในกระบวนการร่วมปฏิบัติ ตราบใดที่ยังไม่เข้ามาเป็นสมาชิกกองทุน ไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมตั้งแต่การมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมวางแผน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมมีความเป็นพลวัตแต่ละกระบวนการของการมีส่วนร่วมจึงมีความเกี่ยวข้องกัน

อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมกระบวนการปฏิบัติของประชาชนและสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ยกเว้นการจ่ายเงินสมทบของสมาชิกที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในการชักชวนและถูกชักชวนของประชาชนและสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง

การร่วมจัดสรรผลประโยชน์ กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการร่วมจัดสรรผลประโยชน์ของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า ผลประโยชน์ของกองทุนมีความสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก โดยการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนเป็นไปตามระเบียบและความเหมาะสม โดยสมาชิกกองทุนจะมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เป็นเงินสวัสดิการจากกองทุน

และเห็นว่ากองทุนให้ประโยชน์แก่ผู้ที่เป็นสมาชิก แต่ในส่วนของประชาชนในชุมชนพบว่าผลประโยชน์ของกองทุนยังน้อยกว่าที่คาดไว้ และเห็นว่ากองทุนก็ไม่ได้ให้ประโยชน์ที่นอกเหนือไปจากสวัสดิการที่สมาชิกจะได้ อย่างไรก็ตาม ประชาชนและสมาชิก เห็นเหมือนกันว่าผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เงินสวัสดิการจากกองทุนจะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับ โดยประชาชนและสมาชิกไม่แน่ใจเรื่องที่กองทุนมีสวัสดิการช่วยเหลือผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกด้วย

อาจสรุปว่า ในการมีส่วนร่วมกระบวนการจัดสรรผลประโยชน์ของประชาชนในการดำเนินงานกองทุน มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย แต่ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนมีส่วนร่วมมาก ซึ่งการมีส่วนร่วมการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนมีความสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก แต่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเท่าที่ควร

การร่วมติดตามประเมินผล กระบวนการในการมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามประเมินผลของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุน พบว่า ประชาชนและสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานกองทุนในการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ในชุมชน ประชาชนและสมาชิก ไม่มีส่วนร่วมการตรวจสอบบัญชีทะเบียนสมาชิก โดยสมาชิกเห็นว่ากองทุนมีส่วนช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี และช่วยลดความเหลื่อมล้ำและมีการปรึกษากันระหว่างสมาชิกกองทุนเพื่อติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ แต่ประชาชนไม่แน่ใจว่ากองทุนจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตหรือลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างไร และไม่เคยมีการปรึกษาหารือกันในชุมชนเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานต่าง ๆ โดยในส่วนของสมาชิกเมื่อสมาชิกเดือดร้อนไม่ได้รับสวัสดิการ ก็จะเข้ามาติดตามตรวจสอบ มีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมกล่าวคือ แต่งตั้งสมาชิกให้เป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผล

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าในการมีส่วนร่วมกระบวนการติดตามประเมินผลของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย แต่การมีส่วนร่วมกระบวนการติดตามประเมินผลของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีมีส่วนร่วมปานกลาง ซึ่งอาจจะยังไม่ค่อยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสมาชิกเท่าที่ควร

โดยภาพรวม ในส่วนของกระบวนการร่วมวางแผน ประชาชนและสมาชิกจะมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารทั่วไปของกองทุนเท่านั้น ส่วนกระบวนการร่วมปฏิบัติ ก็จะมีประชาชนที่สมัครเป็นสมาชิกแล้วจะมีส่วนร่วมจ่ายเงินสมทบ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยในกระบวนการร่วมจัดสรรผลประโยชน์ สมาชิกมีสิทธิรับเงินสวัสดิการจากกรณีต่าง ๆ ตามระเบียบข้อบังคับ ซึ่งสมาชิกจะยังไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมติดตามประเมินผล トラบใดที่สมาชิกยังคงได้รับการจ่ายสวัสดิการอย่างรวดเร็วและครบถ้วน จะพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรีมากกว่าประชาชนในทุกกระบวนการของการมีส่วนร่วม ซึ่งประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยในทุกกระบวนการการมีส่วนร่วม โดยในกระบวนการของการมีส่วนร่วมจัดสรรผลประโยชน์ สมาชิกจะมีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือกระบวนการมีส่วนร่วมวางแผน กระบวนการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล และกระบวนการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ตามลำดับ อีกทั้งการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนนทบุรียังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสมาชิกเท่าที่ควร โดยแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เชิงรุก

จัดประชุมประชาคม และอบรมให้ความรู้ การเพิ่มภาคีเครือข่าย จัดทำเกณฑ์วัดผลในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกด้าน ตลอดจนประเมินความคิดเห็นของประชาชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการการมีส่วนร่วมและให้การดำเนินงานกองทุน โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์สวัสดิการสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐเป็นแนวทางสำคัญ เพื่อให้กองทุนสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริงและบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

- 1) การนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการการมีส่วนร่วมแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนทบุรี
- 2) การนำข้อมูลที่ได้มาเสริมสร้างและต่อยอดเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
- 3) การนำผลการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนโยบายอื่น ๆ ของเทศบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนทบุรีของคณะผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ พนักงานและเจ้าหน้าที่เทศบาลนครนทบุรี ตลอดจนประชาชนและสมาชิกในเขตเทศบาลนครนทบุรี
- 2) ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นนักวิชาการและเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วม จำนวนอย่างน้อย 3 ท่าน ในการศึกษาการพัฒนาแนวทางในกระบวนการของการมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3) ควรมีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลนครนทบุรีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครนทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม, และคณะ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นราธิป ศรีราม. (2554). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น. เอกสารการสอนชุดวิชาการ จัดบริการสาธารณะ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บำรุง จัดพวง. (2563). รายงานผลการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลนครนทบุรี ประจำปี 2563. ดำเนินการประชุม ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคาร 2 สำนักงานเทศบาลนครนทบุรี.

- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. ค้นเมื่อ 8 กันยายน 2563, จาก <http://www.dla.go.th/work/planlocal/กฎหมาย%20ระเบียบ/พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่%20อปท.%20พ.ศ.2542%20pdf.pdf>
- รศ.ดร. รัตนเสริมพงศ์. (2557). *แนวคิดและหลักการบริหารท้องถิ่น*. ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมปอง นิยะนันท์. (2555). *การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลชำสูง อำเภอลำดวน จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2562). *ความเคลื่อนไหวจำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2562 ระดับตำบล*. ค้นเมื่อ 8 กันยายน 2563, จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/file/62/stat_t62.xlsx.
- Fitzsimons, A., Hope, M., Cooper, C. and Russell, K.. (2011). *Empowerment and Participation in Youth Work*. Exeter: Learning Matters.
- Solum, R., Wichhart, L., Rocheleau, D., and Thomas-Slayter, B.. (1995). *Power, Process and Participation-Tools for Change*. London: Intermediate Technology.